

Johannes Carolus ‘Jan’ van der Meer Mohr

Jim van der Meer Mohr



*De kist die in 1899 van Nederlands-Indië per SS Prins Hendrik naar Amsterdam is gereisd,
bovenzijde en zijaanzicht (afb. Coll. auteur)*

In 2022 kreeg ik van een verre achternicht een mailtje met de vraag of ik een kist met mijn familienaam erop wilde hebben. Deze kist was van mijn overgrootvader Jan van der Meer Mohr geweest en is door vererving bij haar terecht gekomen. Daar hoefde ik niet lang over na te denken en inmiddels staat hij in mijn studeerkamer. Het verhaal erachter bracht mij ertoe weer eens in de genealogie te duiken en uit te zoeken hoe het precies gelopen kan zijn dat de kist in Nederland terecht is gekomen en nu het tastbare bewijs is van dat stukje familiegeschiedenis.

Toen ik in 2006 de genealogie Van der Meer Mohr publiceerde in de *Indische Navorscher* (19, nr. 4) ging het mij om vooral de ‘kale feiten’ en niet zozeer om levensschetsen. Maar zoals het velen vergaat, die door het genealogische virus zijn besmet, ben ook ik eigenlijk altijd wel op de een of andere manier bezig met mijn familiegeschiedenis. Genealogisch onderzoek is dankzij het internet en alle bronnen die nu toegankelijker zijn een stuk eenvoudiger dan in 2006. Ook was Delpher – dé krantensite – er toen nog niet.

Dankzij het internet heb ik nu een veel completer beeld kunnen samenstellen van mijn overgrootvader, die in 1875 naar Nederlands-Indië is gegaan en daar de stamvader is geworden van mijn Indische tak van mijn familie. Hieronder volgt zijn levensverhaal in de vorm van een biografische schets, die tegelijkertijd het verhaal is van een jonge weduwnaar die werkt op Java, terwijl zijn kinderen noodgedwongen ver weg in zijn geboorteland wonen.



Johannes Carolus van der Meer Mohr (1852-1919) als kleine jongen (afb. ambrotypie, onbekende fotograaf, waarschijnlijk te Middelburg c. 1856. Coll. Auteur)

De Hollandse jeugdijaren

Johannes Carolus 'Jan' van der Meer Mohr werd op 13 februari 1852 in Middelburg geboren als oudste zoon van mr. Pieter van der Meer Mohr (1821-1905) en Quirina Cornelia Jacoba Kakebeeke (1825-1887). Vader Pieter was toen griffier van de Arrondissementsrechtbank van Middelburg. Jan is vernoemd naar zijn grootvader van vaderszijde, die op 5 mei dat jaar was overleden en burgemeester van Goes geweest is. De volgende woonplaats werd Zierikzee, waar vader Pieter van 1865 tot 1869 rechter was. Toen deze in 1869 werd benoemd tot President van de Rechtbank in Goes verhuisde het gezin Van der Meer Mohr-Kakebeeke naar Goes en vestigden zij zich eerst in de St. Adriaanstraat en daarna aan de Grote Markt. Van daaruit werd later een groot huis aan de Grote Kade betrokken.

Pieter van der Meer Mohr had in Goes tal van nevenfuncties en was onder andere voorzitter van het College van regenten van de Strafgewangenis van Goes en lid van de Commissie van Toezicht op het Middelbaar Onderwijs.



*Gerhardus Hendricus Kakebeeke
(1801-1883) (afb. fotograaf J.J. Quist, Goes.
Coll. auteur)*

Jan verhuisde in 1869 echter niet met het gezin mee, maar kwam in Goes in huis bij zijn grootvader Gerhardus Hendricus Kakebeeke (1801-1883). Deze was toen al weduwnaar van Louisa Francina Verschoor (1803-1847) en woonde aan de Nieuwstraat nr. 2 in Goes, waar tijdelijk ook zijn dochter, een tante van Jan dus, Henrietta Cornelia Kakebeeke (1835-1897) was ingetrokken. Zij was in 1866 gescheiden van haar eerste man, Abraham Johan Petrus Saaymans Vader, en kennelijk even bij haar vader ingetrokken. De reden waarom Jan door zijn grootvader in huis werd genomen is niet bekend. Mogelijk was hij te rebels? De familie Kakebeeke behoorde al lange tijd tot de elite van het provinciestadje Goes, dat rond 1870 zo'n 6300 inwoners telde. Grootvader Kakebeeke bewoonde er één van de voornaamste huizen. Hij was koopman, industrieel en grootgrondbezitter en is ook wethouder van Goes geweest. Hij behoorde dus tot de welgestelde notabelen van Goes.

In Goes zat Jan op de Hoogere Burger School, waar hij blijkens de Goessche Courant van 10 augustus 1869 werd bevorderd van de vierde naar de vijfde klas. Een vermelding dat hij zijn eindexamen heeft gehaald heb ik niet gevonden.

Delft

Op 1 maart 1871 werd hij uitgeschreven uit Goes. Inmiddels had hij het huis van zijn grootvader verlaten en was hij naar Delft vertrokken, waar hij in het studiejaar 1870-1871 de opleiding tot 'technoloog en ijker' aan de Polytechnische School volgde en bij hospita Beck aan de Geer in Delft woonde. Zonder het diploma van de HBS met de vijfjarige cursus was het niet mogelijk om aan de Polytechnische School te studeren, dus zal Jan zijn HBS wel hebben afgerond. In de registers van studenten aan de Polytechnische School van de daaropvolgende studie jaren komt hij niet meer voor, dus kennelijk heeft hij er maar één jaar gestudeerd en uitsluitend deze twee vakken gelopen, en wilde of kon hij niet de opleiding tot civiel-, bouwkundig-, scheepsbouwkundig-, werktuigbouwkundig- of mijnningenieur volgen. In 1872 werd Jan wegens 'gebreken' uitgeloot voor de Nationale Militie te Goes.

Na Delft, heeft hij zich kennelijk in Amsterdam willen vestigen, want uit het register van de Publieke Werken van Amsterdam blijkt dat hij op 13 januari 1873 heeft gesolliciteerd naar de ‘betrekking van technisch ambtenaar van de afdeling Publieke Werken’. Aangezien hij niet voorkomt in het personeelsregister van de afdeling Publieke Werken, zal hij niet zijn aangenomen. Een jaar later is in het Bevolkingsregister van Goes te lezen dat hij komend uit Amsterdam op 7 juli 1874 is ingetrokken bij zijn ouders.

Naar Indië

In het bevolkingsregister van Goes staat dat Jan op 14 juli 1875 ‘ambtshalve is afgeschreven naar O. Indië’, kennelijk om de functie te vervullen als klerk op het departement van Binnenlandsch Bestuur in Batavia. Of hij geen toekomst zag in het provinciestedje Goes, of het avontuur zocht weet ik niet. Zijn ooms Otto Karel van der Meer Mohr (1829-1907) en Carel Jacobus van der Meer Mohr (1833-1901), beiden broers van zijn vader, hadden daar al in respectievelijk 1851 en 1864 hun heil gezocht en zijn tante Jeanne Cathérine van der Meer Mohr (1813-1877), een nicht van zijn vader, heeft er ook een tijdje gewoond en gewerkt. Al in 1877 kreeg Jan eervol ontslag, zo staat te lezen in *De locomotief, Samarangsch handels- en advertentie-blad* van 13 juli 1877.

In januari van dat jaar voer hij met de Prins Alexander van Batavia naar Semarang, met als eindbestemming Soerabaia, aldus wederom *De locomotief* van 17 januari 1877. In de *Adresboeken van Nederlandsch-Indië* staat hij vanaf 1877 met als woonplaats Tegal vermeld. Vermoedelijk is hij dus in dat jaar gaan werken op één van de suikerfabrieken bij die stad. Later werd hij administrateur op de suikerplantages Pagongan en Pangka, vlakbij Tegal aan de Noordkust van Centraal Java.

Op 7 november 1888 trouwde Jan op de suikerfabriek Pagongan met Alida Johanna Breedveldt Boer (1865-1900), een dochter van de uit Den Haag afkomstige Eduard Breedveldt Boer (1841-1881) en de inlandse vrouw Selina. Eduard Breedveldt Boer was administrateur op de suikerfabriek Bekassie Oost in Winongan in de residentie Pasoeroean. Zij was kennelijk een ambitieuze dame, want in het *Bataviaasch Handelsblad* van 8 augustus

1885 wordt vermeld dat zij het examen voor hulponderwijzeres had behaald. Of zij met die acte op zak ook heeft gewerkt heb ik niet teruggevonden.

Jan en Alida kregen vier zonen. Op 14 augustus 1889 werd in Pagongan Pieter Eduard 'Jim' van der Meer Mohr geboren, gevolgd door Johannes Carolus 'Jan' van der Meer Mohr, die op 16 augustus 1892 eveneens in Pagongan ter wereld kwam. In 1894 kregen zij weer een zoon, Dominicus Gerardus, maar die overleed helaas al na vier maanden. Op 6 maart 1895 tenslotte werd Domien op de suikerfabriek Pangka bij Tegal geboren, die voluit ook Dominicus Gerardus van der Meer Mohr heette. Het gezin woonde dus eerst in Pagongan en vestigde zich later in de administrateurswoning van de suikerfabriek Pangka.

*Alida van der Meer Mohr-Breedveldt
Boer (1865-1900) en zoontje Pieter
Eduard van der Meer Mohr (1889-
1967), Goes, 1891 (afb. Fotograaf S.R.
Elzinga, Bergen op Zoom Goes.
Coll.auteur)*



Terug naar Nederland

Of Jan voor de geboorte van zijn oudste zoon Jim nog naar Nederland met verlof is geweest is niet bekend. Wel kan uit passagierslijsten worden afgeleid dat moeder en zoon Jim op 22 mei 1891 met het ss Conrad naar Nederland zijn gereisd. De bootreis begon in Batavia en eindigde in Genua. Vandaar ging men dan per trein naar Amsterdam. Kennelijk logeerden moeder en zoon bij zwager/oom Gerhardus Hendricus 'Gerrit' van der Meer Mohr (1853-1916) in Goes, want ik heb in mijn familiearchief vier foto's: eentje van haar en haar zoon Jim en drie van haar alleen met haar zoon Jim en neefje Pieter (zoontje van Gerrit), die alle vier zijn gemaakt door fotograaf Elzinga in Goes/Bergen op Zoom. Op 26 september 1891 reisden moeder en kind vanuit Amsterdam met de Burgemeester den Tex alweer terug naar Batavia.

*Johannes Carolus van der Meer
Mohr (1852-1919), 1894
(afb. Fotograaf R. Schütz,
Samarang, Java. Coll. Auteur)*



In 1899 is het hele gezin naar Nederland afgereisd. Op 4 oktober van dat jaar scheepte, zo staat in de passagierslijst, 'J. van der Meer Mohr zich met echtgenote en drie kinderen' in op het ss Prins Hendrik, met mijn kist dus als ruimbagage. De reis ging toen van Batavia naar Genua, waar het schip op 29 oktober aankwam. Vanuit Genua ging men dan per trein naar Nederland. Het gezin streek toen neergestreken in Pension Trompenberg in Hilversum aan de Tromplaan 2, dat behalve familiepension ook een herstellingsoord was.

Op 25 maart 1900 overleed Alida in dit pension. Vermoedelijk was zij dus al ziek toen ze naar Nederland reisde. Blijkens de overlijdensacte verbleef echtgenoot Jan toen ook in Hilversum. De kinderen zullen ook wel in dat pension hebben gelogeed. Na het overlijden van hun moeder kwamen zij in huis bij hun oom Gerrit van der Meer Mohr, de jongere broer van hun vader, en diens echtgenote Geziena Foskea Banning (1856-1929) in Goes. Gerrit van der Meer Mohr was ontvanger-griffier van de Brede Watering bewesten Ierseke en kantonrechter te Goes. Op 3 april



Johannes Carolus van der Meer Mohr (1852-1919), met zijn drie zonen v.l.n.r. Pieter Eduard van der Meer Mohr (1889-1967), Dominicus Gerardus van der Meer Mohr (1895-1946) en Johannes Carolus van der Meer Mohr (1892-1969), Goes 1904 (afb. Fotograaf J. Maghielse, Goes. Coll. Auteur)

werden de drie jongens formeel ingeschreven bij oom Gerrit, die toen aan de Grote Markt nr. 16 woonde. Hoe moet dat geweest zijn voor die drie jongens? Opgegroeid in 'het Paradijs Nederlands-Indië', zoals Eric Schneider dat land zo mooi omschreef in 2015 tijdens de 15 augustus herdenking bij het Indisch Monument in Den Haag, en dan ineens in dat winderige en koude Goes! Helaas heb ik het mijn grootvader nooit gevraagd.

Nieuwe reizen

Jan van der Meer Mohr ging na het overlijden van zijn vrouw weer terug naar Indië, mogelijk zelfs al op 31 maart van dat jaar met het ss Koningin Regentes, waar een J.C. van der Meer Mohr op de passagierslijst staat. In ieder geval is hij weer terug te vinden in de Adresboeken van Nederlands-Indië. Daarna kwam hij wel een aantal keren met verlof naar Nederland. De passagierslijsten van schepen die van Batavia naar Amsterdam en terug voeren vermelden meerdere malen dat J.C. van der Meer Mohr aan boord was, maar aangezien in die periode ook Jans achterneef met dezelfde initialen in Indië woonde is niet altijd af te leiden welke 'J.C.' het was.

Wel zeker is dat hij op 17 oktober 1904 per ss Oranje uit Batavia naar Nederland vertrok en op 10 november in Genua aankwam. Van deze reis vond ik ooit op het internet een drietal foto's waarop Jan en scheepsofficieren staan afgebeeld. Hij is toen kennelijk een paar maanden in Nederland gebleven, want uit de passagierslijsten blijkt dat hij op 25 maart 1905 met het ss Frederik Hendrik weer naar Batavia vertrok. Aan boord van dit schip liet hij zich op 20 april fotograferen. Ondertussen waren de drie jongens in 1905 met het gezin van hun oom mee verhuisd naar de Grote Kade 20, het ouderlijk huis van hun grootvader. Hun grootvader Pieter van der Meer Mohr was in dat jaar overleden en kennelijk was dat voor oom Gerrit de aanleiding om diens huis te betrekken. In 1906 vestigde Jan zich op 31 december formeel in Goes en op 15 februari 1907 - althans dat staat in het bevolkingsregister, maar mogelijk al eerder - verhuisden de drie broers terug naar de Grote Markt.

*Johannes Carolus van der Meer Mohr
(1852-1919) al/boord ss Frederik Hendrik,
genomen op de Indische Oceaan,
c. 20 april 1905 (blijkens opschrift op
achterzijde) (afb. Onbekende fotograaf.
Coll. M.A. van der Meer Mohr, Den Haag)*



Op 21 september 1907 scheepte Jan zich al weer in om terug naar Indië te gaan. Op woensdag 25 september 1907 vond in 'de Prins van Oranje' te Goes de Openbare Verkoop van zijn inboedel plaats, zo staat in de advertentie in de *Goessche Courant* van 19 september, onder andere bestaande uit een ameublement van de bekende meubelfabriek Pander.

Goes

Formeel bleef hij tot 1 november van dat jaar in Goes blijven wonen, maar zijn huis was al vanaf 1 oktober van dat jaar te huren, zo is te lezen in een advertentie in de *Goessche Courant* van 4 juli 1907. Het Adresboek van Nederlands-Indië van 1907 vermeldt dat hij in Pangka woonde, maar tijdelijk in Europa verbleef. Toen Jan in 1907 weer terugging naar Indië brak voor de jongens een onrustige periode aan. Op 25 september 1907 kwamen zij in huis bij onderwijzer Derk Hendrik Coenraad Ittmann,

die aan de Boudwijn de Wittstraat woonde, tegenwoordig Dam 3. Daar bleven zij twee jaar. Vervolgens kwamen ze op 9 augustus 1909 in huis bij onderwijzer Pieter Goedbloed, die vaak kostgangers had. Hij woonde aan de Kleine Kade 45. De drie jongens gingen na de lagere school naar de Rijks Hogere Burger School in Goes, en bleven tot hun eindexamen aan de Kleine Kade in Goes wonen. Jans drie zonen gingen allemaal na hun eindexamen studeren en na hun studie naar Nederlands-Indië om daar hun verdere leven op te bouwen.



*Johannes Carolus van der Meer Mohr (1852-1919) voor zijn huis, vermoedelijk in Soekaboemi, 4 december 1910 (afb. Onbekende fotograaf.
Coll. M.A. van der Meer Mohr, Den Haag)*

Overlijden

Jan is na 1907 niet meer terug te vinden in de Adresboeken van Nederlands-Indië, maar uiteindelijk streek hij na zijn pensionering neer in Soekaboemie, waar hij in 1919 is overleden. Of hij daar zijn drie zonen, die inmiddels alle drie ook weer in Indië woonden en werkten, nog heeft gezien is niet bekend.

Mijn kist is dus in 1899 met het gezin van mijn overgrootvader Jan vanuit Tegal meegereisd op het ss Prins Hendrik. Het gezin ging toen naar Nederland en niet lang daarna overleed moeder Alida van der Meer Mohr-Breedveldt Boer. De kinderen kwamen in huis bij hun oom Gerrit van der Meer Mohr en zo zal deze kist mee naar Goes zijn gereisd. Gerrit had twee kinderen, Pieter van der Meer Mohr (1890-1923), die jong en ongehuwd is overleden en evenals zijn vader ontvanger-griffier van de Brede Watering bewesten Yerseke was, en mijn oudtante Quirina Cornelia Jacoba 'Coos' van der Meer Mohr (1891-1989), die dus een volle nicht van mijn grootvader was. Coos trouwde in 1916 met Tidde Jan Sikkens (1879-1951). Op enig moment kwam de kist bij mijn tante Coos terecht. Coos Sikkens-van der Meer Mohr woonde in Den Haag en is daar in 1989 overleden. Zij had twee dochters, Puck Geertzema-Sikkens en Roelie Sikkens; zij deelde haar huis met haar ongehuwde dochter Roelie. Toen Roelie Sikkens in 2000 overleed en het huis in Den Haag werd opgedoekt, belandde de kist bij die verre achternicht van mij. Zij gaf hem vervolgens in 2022 aan mij!

Fragment genealogie

JOHANNES CAROLUS 'JAN' VAN DER MEER MOHR, geboren Middelburg 13 februari 1852, zoon van mr. Pieter en Quirina Cornelia Jacoba Kakebeeke, administrateur suikerplantage te Pangka, overleden Soekaboemi (N.I.) 27 augustus 1919 trouwt Suikerfabriek Pagongan (N.I.) 7 november 1888 Alida Johanna Breedveldt Boer, geboren Bondowosso (N.I.) 14 oktober 1865 (erkend Pasaroean 12 april 1867), overleden Hilversum 25 maart 1900, dochter van Eduard Breedveldt Boer en Selina.

Uit dit huwelijk:

PIETER EDUARD 'JIM' VAN DER MEER MOHR, geboren Pangongan (N.I.) 14 augustus 1889, studie Rechten en Letteren "Indologie" Universiteit Leiden, 1922 zgn. klein-notarisexamen, 1912-1934 ambtenaar Binnenlands Bestuur N.I., laatste functie assistent-resident tit. standplaats Lampongsche Districten, overleden Utrecht 30 december 1967, tr. Djambi (N.I.) 28 augustus 1926 The Lim Nio, ook genaamd Tjik Nah, geboren Moeara

Doea (N.I.) 17 april 1897, overleden Utrecht 29 oktober 1969, dochter van The Eh en Tjia Soean Nio. Uit dit huwelijk nageslacht.

Prof. JOHANNES CAROLUS 'JAN' VAN DER MEER MOHR, geboren Pagongan (N.I.) 16 augustus 1892, ongehuwd, bioloog en publicist, studeert drie jaar Biologie Universiteit Amsterdam, 1934-1939 directeur Deli Proefstation te Medan, Hoofd Algemene Bibliotheek Medan, 1952-1955 hoogleraar Universiteit van Noord-Sumatra, 1957-1960 hoogleraar Faculteit Landbouw te Medan; Jan heeft 1918-1965 164 titels gepubliceerd de flora en fauna van m.n. Sumatra betreffend, overleden Barchum 7 juni 1969. Ongehuwd.

DOMINICUS GERHARDUS VAN DER MEER MOHR (O.O.N.), geboren Tegal (N.I.), 21 januari 1894, overleden aldaar 25 mei 1894.



De laatst bekende foto van Alida van der Meer Mohr-Breedveldt Boer en haar jongste zoon Dominicus Gerardus, gemaakt in de winter van 1899/1900

DOMINICUS GERARDUS VAN DER MEER MOHR, geboren Pangka (N.I.) 6 maart 1895, studie rechten en letteren “Indologie” Universiteit Leiden, 1915-1921 ambtenaar Binnenlands Bestuur Nederlands Indië, 1921-1931 employee Nederlandse Handels Maatschappij, 1931-opheffing van de functie t.g.v. W.O.II werkzaam Departement van Marine te Batavia (N.I.) laatste rang administrateur, overleden Den Haag 24 maart 1946, trouwt Batavia 19 december 1922 Pauline Henriëtte Baermaijs von Barenkhofen, geboren Den Haag 22 februari 1895, onderwijzeres, overleden Wassenaar 6 mei 1972, dochter van Henri Elisa Petrus Basilius Conrad Baermaijs von Barenkhofen en Jeanne Pauline Loheyde. Uit dit huwelijk nageslacht.

GERAADPLEEGDE BRONNEN EN ARCHIEVEN

Hieronder volgt een overzicht van door mij geraadpleegde bronnen en archieven. Omdat het doorgaans uitsluitend om gegevens uit de diverse bevolkingsregisters gaat heb ik ervoor gekozen die niet steeds weer als voetnoot te vermelden. Alleen waar het afwijkende bronnen betreft heb ik dat hieronder of in de tekst vermeld.

- Jim van der Meer Mohr, ‘Genealogie Van der Meer Mohr.’, *De Indische Navorscher* jrg 19 (2006) nr.4.
- Jim van der Meer Mohr, ‘Genealogie Boer – Breedveldt Boer – Walther Boer.’, *De Indische Navorscher* jrg 17 (2004) nr.1.
- C.E.A. ten Houte de Lange, *Het geslacht Kakebeeke, Peman Kakebeeke, Kakebeke, Kakabeeke, Kakabakar uit Zeeland* (Rotterdam/Gronsveld 2005).
- Gemeentearchief Goes (speciaal dank aan F. de Klerk, archivist), Streekarchief Gooi en Vechtstreek, Stadsarchief Delft (archief Polytechnische School / G.J. Morre, arch. Nr. 487, inv.nr. 17) en Stadsarchief Amsterdam (Archief Publieke Werken-online in te zien).
- *Delftsche Studenten Almanak* (1871).
- Passagierslijsten Oost-Indië 1889-1940 Passagierslijsten Oost-Indië 1889-1940 (bootreizen Batavia/Indonesië) (dordtenazoeker.nl)
- De krantensite Delpher en krantenbankzeeland.nl
- De website www.historievangoes.nl